

Sygn. akt IV KO 65/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Rafał Malarski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Sobczak

SSN Józef Szewczyk

Protokolant Dorota Szczerbiak

w sprawie P. H.

skazanego z art. 148 § 3 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 23 października 2013 r.,

wniosku prokuratora Prokuratury Okręgowej w K. o wznowienie postępowania,

zakończony prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 20 maja 2008 r.,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 12 listopada 2007 r.,

I. na podstawie art. 540 § 2 k.p.k. wznawia postępowanie w sprawie w części dotyczącej czynu z art. 148 § 3 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.;

II. uchyla wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 20 maja 2008 r., w części dotyczącej kwalifikacji prawnej zabójstwa H. G. i orzeczonej za ten czyn na mocy art. 148 § 3 k.k. w zw. z art. 148 § 2 k.k. kary 25 (dwudziestu pięciu) lat pozbawienia wolności i w

tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 12 listopada 2007r. P. H. został skazany za czyn z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k., popełniony w nocy z 4/5 stycznia 2006r., na karę 15 lat pozbawienia wolności, a za czyn z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. na karę roku pozbawienia wolności; karę łączną ukształtowano na zasadzie pełnej absorpcji. Sąd Apelacyjny, po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2008r. apelacji obrońcy i prokuratora na niekorzyść oskarżonego, zmienił pierwszoinstancyjny wyrok m. in. w ten sposób, że za podstawę skazania za zbrodnię przyjął art. 148 § 3 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. i na podstawie art. 148 § 3 k.k. w zw. z art. 148 § 2 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 25 lat pozbawienia wolności.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w K. wniósł, na podstawie art. 540 § 2 k.p.k., o „wznowienie z urzędu” postępowania karnego w zakresie podstawy prawnej oraz wymierzonej kary za zbrodnię zabójstwa H. G. oraz o uchylenie wyroków sądów obu instancji w części dotyczącej podstawy prawnej skazania za przypisane skazanemu przestępstwo zabójstwa oraz kary mu za ten czyn wymierzonej, a także kary łącznej, oraz o przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek prokuratora podlegał uwzględnieniu. Niemniej jednak na wstępie zwrócić należy uwagę, że w niniejszej sprawie wznowienia procesu dokonano w trybie art. 542 § 1 k.p.k., a więc na wniosek strony. Nie będzie tutaj zatem miała zastosowania, o co wnosił prokurator, instytucja wznowienia postępowania z urzędu w trybie art. 542 § 3 k.p.k., bowiem podstawą decyzji Sądu Najwyższego stała się przesłanka określona w art. 540 § 2 k.p.k.

Zgodnie z art. 540 § 2 k.p.k. postępowanie wznawia się na korzyść strony, jeżeli Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą przepisu prawnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie; wznowienie nie może nastąpić na niekorzyść

oskarżonego. Wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 kwietnia 2009r., sygn. akt P 11/08, uznano, że art. 1 pkt 15 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego i ustawy - Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 163, poz. 1363) jest niezgodny z art. 118 ust. 1 i art. 119 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że został uchwalony przez Sejm bez dochowania trybu wymaganego do jego wydania. Przepis ten nowelizował brzmienie art. 148 § 2 k.k. W orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz doktrynie podnosi się, że w związku z treścią wskazanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego brak było możliwości zastosowania jako podstawy skazania art. 148 § 2 k.k. w okresie od dnia 26 września 2005r. do dnia 22 marca 2011r. Zakwestionowanie bowiem procesu legislacyjnego dotyczącego nowelizacji art. 148 § 2 k.k. spowodowało, że przepis ten w nowym brzmieniu został tym orzeczeniem wyeliminowany, co jednocześnie nie doprowadziło do przywrócenia obowiązywania przepisu w brzmieniu sprzed nowelizacji. W konsekwencji brak było możliwości zastosowania również art. 148 § 3 k.k., ponieważ odsyłał on, jeżeli chodzi o sankcję, do art. 148 § 2 k.k., czyli przepisu usuniętego z porządku prawnego. W tej sytuacji podstawą skazania i kary mógł być jedynie art. 148 § 1 k.k. (por. wyroki SN: z dnia 11 kwietnia 2013r., III KO 112/12, Lex nr 1311398; z dnia 14 listopada 2011, V KO 44/11, R-OSNKW 2011 poz. 2097 CD; W. Wróbel, S. Zabłocki, Glosa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 kwietnia 2009r. [w:] Palestra nr 7-8/2009, s. 290-308). W praktyce stanowisko to stało się podstawą do podważania zapadłych w tym okresie wyroków skazujących z art. 148 § 2 k.k. oraz art. 148 § 3 k.k., którymi wymierzono kary na podstawie art. 148 § 2 k.k., a co za tym idzie również podstawą do wznawiania postępowań w trybie art. 540 § 2 k.p.k. W niniejszej sprawie skazany dopuścił się swojego czynu w nocy z 4/5 stycznia 2006r., a więc już w okresie po wejściu w życie zakwestionowanej nowelizacji art. 148 § 2 k.k. Istnieje więc w sprawie obligatoryjna podstawa do wznowienia postępowania, albowiem P. H. skazany został z art. 148 § 3 k.k., który to przepis co prawda nie został wprost zanegowany przez Trybunał Konstytucyjny, ale jeżeli chodzi o karę, odsyłał bezpośrednio do art. 148 § 2 k.k. *De facto* art. 148 § 3 k.k., w związku z komentowanym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, stał się normą bez sankcji karnej. Wobec tego, w związku z wyrugowaniem z systemu prawnego art. 148 § 2

k.k., co pośrednio rzutowało także na art. 148 § 3 k.k., na podstawie art. 540 § 2 k.p.k. należało wznowić postępowanie w sprawie celem zmiany kwalifikacji prawnej, co sprowadzać się w zasadzie powinno do zastosowania art. 148 § 1 k.k. oraz ewentualnej korekty wymiaru kary.

W judykaturze utrwalony jest pogląd o możliwości wznowienia postępowania jedynie w części odnoszącej się do kwalifikacji prawnej i wymierzonej kary (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 marca 2011r., II KO 73/10, e-CzPKiNP, poz. 5/11, s. 10-12; z dnia 8 lipca 2009r., II KO 22/09, R-OSNKW 2009, poz. 1462 CD). W niniejszej sprawie istniała zatem możliwość uchylenia orzeczenia tylko w tym zakresie. Wraz z uchyleniem kary jednostkowej za czyn z art. 148 § 3 k.k. utraciła również moc kara łączna oraz orzeczenie wydane na podstawie art. 63 § 1 k.k.

Wbrew wnioskowi prokuratora, Sąd Najwyższy uchylił jedynie wyrok Sądu *ad quem*. Wystarczającym bowiem było przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, skoro w realiach konkretnej sprawy stosownej korektury można dokonać na tym etapie procesu.

Sąd Apelacyjny, procedując po wznowieniu, winien dokonać stosownej zmiany kwalifikacji prawnej oraz w związku z tym także podstawy i ewentualnie wymiaru kary. Obowiązkiem jego pozostaje również ponowne określenie kary łącznej oraz zaliczenie w trybie art. 63 § 1 k.k. tymczasowego aresztowania na poczet kary pozbawienia wolności.